מתני' ומים כמים כו'. מים שנתנסכו לעבודת כוכבים נפלו במים דהיתר: **גמ' ראשון ראשון.** שנפל בטיל (א) ביין כשר שנבור ומותר בהנאה. והאי דקתני לקמן (דף עד.) יין נסך שנפל בבור כולו אסור מוקי לה כשנפל בחבית גדולה ונשברה ונפל כולו כאחד: **גנו היתירא.** ולא אמרי' קמא קמא בטיל ליה ברוב: **היתירא לגו איסורא.** דקמא קמא דהיתירא בטיל ליה: ה"ג **יין במים בנותן טעם: מאי לאו חמרא דאיסורא לגו מיא דהיתירא.** וקתני מכי יהיב טעמא (ב) בחמרא מיתסר: ה"ג **לא חמרא דהיתירא בגו מיא דאיסורא.** ואשמעינן דכל כמה דיהבי מיא טעמא בחמרא איתסר עד שיבטל טעם היין את טעם המים וכגון דנפיל כוליה כחדא דלא אפשר למיא דאיסורא לבטיל (ג): ה"ג **ומדרישא מיא דאיסורא סיפא נמי מיא דאיסורא וקתני סיפא מים ביין בנותן טעם.** אלמא איסורא בגו היתירא אע"ג דרובא דהיתירא לא אמרינן קמא קמא בטל: **אמר לך רב דימי כולה מתני' היתירא בגו איסורא ורישא.** מיא דאיסורא וסיפא מיא דהיתירא. ואין הלכה כרב דימי שהרי בא רב יצחק והחמיר בא דבין והחמירו לקמן (ע"ב) פסקינן יין נסך במינו במשהו: **גרעור קטן** גרסי'. והוא פך קטן. ובערוכין לגבי בגדים בפ' אחרון (דף קג:) גרסינן גלעול קטן והוא קשר של משי: **רואין את הסיכר כאילו אינו.** ולא אמרינן הרי נאסר כל היין וכבר היין על המים דהא הוי חמרא רובא אלא באיסור שנפל גרידא משערינן ואיכא מיא רובא. אלמא פליג רבין אדרב דימי ואשמעינן דמיא הוא דמבטל חמרא אבל חמרא לא מבטל חמרא: **אחלה.** קודם יין נסך דכי נפל יין נסך לאשכחוה מיא ובטלוה: **מלא מין את מינו.** לבסוף וניעור כלומר נתחזק ויתוסף איסורו וכבר יין על המים (ד). ולשון ניעור (ה) כאיש אשר יעור משנתו כמו (ו) הניעור בלילה וכל היכא דתני מלא מין את מינו וניעור היינו פירושה. ויש שמפרשין וניעור נוער מתורתו לאשונה ונדבק בחבירו ונתחזק וא"כ נוער מיבעי ליה: **ואיכא דמתני.** להא דרב שמואל בר יהודה אמתני': **מאן דמתני לה אמתני' לא בעי אחלה.** ואפי' נפל קיתון לבסוף ס"ל דמבטלין מים את האיסור: **ומאן דמתני אמילתיה דרבין בעי אחלה.** דאי לאו אחלה אתא לאשמועינן מאי קמשמע לן הא רבין נמי הכי קאמר: בטל ובנדרים (דף מ:) א"ר יוחנן (ו) גידולין של תרומה שגדלו ורבו הגדילו גידוליו על עקרו אסור אפי' לכהן לאוכלן משום טבל ולא אמרינן

איכא דאמרי רבה בר רב הונא גופיה אישתי בקנישקנין. **מתני'** יין נסך אסור (ז) ואוסר בכל שהוא יין ביין ומים במים בכל שהוא (ח) יין במים ומים ביין בנותן טעם זה הכלל מין במינו במשהו ושלא במינו בנותן טעם: **גמ'** כי אתא רב דימי א"ר יוחנן המערה יין נסך מחבית לבור אפילו כל היום כולו ראשון ראשון בטל תנן יין נסך אסור ואוסר בכל שהוא מאי לאו דקא נפיל איסורא לגו התירא (ט) לא דקא נפיל התירא לגו איסורא ת"ש יין במים בנותן טעם מאי לאו דקא נפיל חמרא דאיסורא למיא דהתירא (י) לא דקא נפיל חמרא דהתירא למיא דאיסורא ומדרישא במיא דאיסורא סיפא נמי במיא דאיסורא וקתני סיפא מים ביין בנותן טעם אמר לך רב דימי כולה מתני' התירא לגו איסורא ורישא דקא נפיל חמרא דהתירא למיא דאיסורא סיפא דקא נפיל מיא דהתירא לחמרא דאיסורא כי אתא רב יצחק בר יוסף א"ר יוחנן (יא) המערה יין נסך מצרצור קטן לבור אפילו כל היום כולו ראשון ראשון בטל ודוקא צרצור קטן דלא נפיש עמודיה (יב) אבל חבית דנפיש עמודיה לא כי אתא רבין אמר רבי יוחנן (יג) יין נסך שנפל לבור ונפל שם קיתון של מים רואין את ההיתר כאילו אינו והשאר מים רבין עליו ומבטלין אותו כי אתא רב שמואל בר יהודה א"ר יוחנן (יד) לא שנו אלא שנפל קיתון של מים תחלה אבל לא נפל שם קיתון של מים תחלה (טו) מצא מין את מינו וניעור איכא דמתני לה אמתני' יין ביין כל שהוא אמר רב שמואל בר יהודה א"ר יוחנן לא שנו אלא שלא נפל שם קיתון של מים אבל נפל שם קיתון של מים רואין את ההיתר כאילו אינו והשאר מים רבין עליו ומבטלין אותו מאי איכא בין לדמתני לה אמתני' בין לדמתני לה אדרבין מאן דמתני לה אמתני' לא בעי תחלה ומאן דמתני לה אדרבין בעי תחלה איתמר יין נסך שנפל לבור ונפל שם קיתון של מים אמר

רבא דאמרי' ומים כמים כו' אמר רב הונא גופיה אישתי בקנישקנין. תימה היאך היה שותה בקנישקנין נהי דלא הוי חיבור מ"מ היה לו לחוש דלמא פסיק קדיש ברישא עובד כוכבים ופי' ר"ח דלא מיירי עם העובד כוכבים אלא שהיה שותה עם ישראל בקנישקנין וא"ת א"כ מאי קמ"ל י"ל דקמ"ל דלא מיתסר בזמן הזה משום שמתה לאפוקי ממאן דאסר במס' שבת לשתות בקנישקנין בזמן הזה פ' במה אשה (דף סב: ע"ש היטב): **יין** ביין ומים במים במשהו. פר"ת דדוקא יין נסך ממש שנתנסך לעבודת כוכבים הוא דהוי במשהו אבל סתם יינם בששים (יז) וכן מגע עובד כוכבים (יח) במים מיירי במים שידוע שנתנסכו לעבודת כוכבים דאי בסתם מים ליכא איסור דכוותיה קתני יין שידוע שנתנסך לעבודת כוכבים אבל סתם יינם הוי בששים אפילו מין במינו כמו כל איסורין שבתורה והיא דאגרדמים עובד כוכבים דקאמר עלה בתוספתא (יט) שטיפת יין אוסרת במשהו אע"ג דלא הוו ודאי נסך איכא למימר דאמתיא כר' יהודה דאמר מין במינו אפילו באלף לא בטיל אפי' בשאר איסורין ועוד אומר ר"י דאפי' אם נפשך לומר דסתם יינם במשהו אפ"ה הוי סתם יינם בזמן הזה בששים ודוקא בימי התנאים והאמוראים שהיו בקיאים העובדי כוכבים בטיב עבודת כוכבים דאז שייכא איסור החמירו בסתם יינם לאוסרו כמו יין נסך ממש הלכך לענין ביטול כשאר איסורין דמי ובטל בששים כמו שאר איסורין: **כי** אתא רב דימי א"ר יוחנן המערה יין נסך מחבית לבור אפי' כל היום כולו ראשון ראשון בטל. פי' אפי' מתרבה היין נסך לבסוף מ"מ אמרינן ראשון ראשון בטל ומשמע הכא דרב דימי סבר קמא קמא בטיל ותימה דבבכורות פ' הלוקח (דף כב.) אמרינן הלוקח ציר מע"ה משיקו במים וטהור ממה נפשך אי רובא מיא מינהו הא עביד ליה השקה ואי רובא ציר ציר לא בר קבולי טומאה היא פי' ומיעוט מיא דאית ליה בטלי דציר הוא רוב ומסיק עלה לא שנו אלא לבטול בהן פחו אבל לקדירה לא דמלא מין את מינו וניעור ולא אמר קמא קמא בטיל ורב דימי קאמר לה להא שמעתתא התם ועוד קשיא דרבי יוחנן אדרבי יוחנן דבשמעתין א"ר יוחנן ראשון ראשון בטל ודבשמעתין נמי דקאמר ראשון ראשון בטיל (כ) היינו עד (כא)(שיפול) שם כל כך מן היין נסך בין הכל שלא יהא בהיתר ס' אבל אם נפל כל כך מן הנסך לסירוגין בין הכל שאין בהיתר ס' כדי לבטלו אסור משום דמלא מין את מינו וניעור ותדע שכן הוא דאי לא תימא הכי ומי אם היה אדם מערה חלב בקדירה של היתר מעט מעט בסירוגין עד שנתרבה החלב לבסוף כל כך שהיה בו בנותן טעם לקדירה וכי תעלה על דעתך שהוא אוסר משום קמא קמא בטיל אלא ודאי לא אמרינן קמא בטיל כיון שיש כל כך מן האיסור לבסוף שהוא נותן טעם ואם תאמר כיון דעד ס' קאמר כדפרי' אם כן (כב) מה חידוש הוא זה לאשמועינן שיהא בטל עד ס' וי"ל דאתא לאשמועינן דאף על גב דקתני מתני' יין ביין במשהו דלא מיירי באיסורא לגו היתירא אלא מיירי בהיתירא לגו איסורא ואת"ל ולפי' רש"י דפי' קמא קמא בטיל אפי' אין בו ס' הא (כג) אסרינן במתני' (דף עד.) יין נסך שנפל לבור (כד) וי"ל דנפל בפעם אחת בקילוח אחד דלא אמר קמא קמא בטיל אבל הכא שנפל טיפה אחר טיפה מותר משום דאמר קמא קמא בטיל (כה): **ת"ש** יין במים בנותן טעם מאי לאו דקנפיל חמרא דאיסורא לגו מיא דהיתירא. וקאמר דלא אמרינן קמא קמא בטיל וקשיא לרבי יוחנן ואת"ת ומאי קושיא האמרינן לעיל דלא אמרינן קמא קמא בטיל כי אם עד ס' וא"כ אפיר קאמר דאוסר בנותן טעם דהיינו כי ליכא ס' וי"ל דהכי פריך מאי לאו דקנפיל לגו היתירא ומדהא סיפא מיירי באיסורא לגו היתירא ריישא נמי דקתני יין ביין במשהו מיירי בכה"ג דנפל איסורא לגו היתירא וקתני במשהו וקשיא לרב דימי א"ר יוחנן: **ודוקא** צרצור קטן דלא נפיש עמודיה אבל חבית דנפיש עמודיה לא. פר"י דה"ה רב דימי דאמר בחבית דוקא נקט חבית אבל גיגית דנפיש עמודיה טפי מחבית לא אמר קמא קמא בטיל (כו): **רואין** ההיתר כאילו אינו כו'. רבין אתא לאפלוגי אדרב דימי דאשמועינן דוקא מיא מבטלי חמרא אבל חמרא לא מבטל חמרא ופ"ה דאין הלכה כרב דימי שהרי אחר רב דימי בא רב יצחק והחמיר ובא רבין והחמיר וע"ע טעם זה דאדרבה היה לנו לפסוק בשל סופרים כדברי המיקל והיינו כרב דימי דמיקל טפי מכולהו מ"מ נראה דהלכה כרבין ולא כרב דימי ולא מטעמיה דרש"י אלא משום דרבין בר סמכא הוא טפי כדאיתא ביבמות פרק הבא על יבמתו (דף סד:):

מזקיה

מסורת הש"ס

א) [עירובין ט. בכורות כב. כג.], ב) בס"א נוסף: כמו טומאה בטילה ויעורה, ג) [זבחים ד], ד) [אבות פ"ג מ"ד], ה) וכן מים במים מיירי במים שידוע שנתנסכו כל"ל ר"מ, ו) [פרק ח ה"ב], ז) ע"ש ופס איתא בגלוס של תרומה, ח) [כ"ל שלא יפול], ט) בדפוי"א אמרינן, י) [וע"ע תוס' שבת סה: ד"ה אומר ותוס' ב"ק ק: ד"ה אומר ותוס' מולין פז: סד"ה רוקן אותו], כ) [עי' תוס' יומא מז: ד"ה עורה ותוס' מנחות כב. ד"ה הדבר],

גליון הש"ס

תוס' ד"ה כי וכו' היינו עד שיפול שם. עיין שבת דף סה ע"ב תוס' ד"ה שמא ועיין ברכות דף כה ע"ב ברש"י ד"ה אבל וביומא דף מז ע"ב תוס' ד"ה עורה: **באר"ד** מה חידוש הוא זה. לא זכיתי להבין הא החידוש הוא אף לאילו נפל בבת אחת לא מהני ס' כהיתר מ"מ בנפל בקלות אמרי' קמא קמא בטיל ואי דקושיתם מה הפרש בזה ובבת אחת נמי לבטל בס' דמ"ש משהו קטן לאמשהו גדול הו"ל להקשות בפשיטות דלמאי צריכים לס' קמא קמא בטיל הא אף אם תצטרף לכל הנפילה ליעשה דהוי ס' וגם אמאי אומר ר"ל אבל חביות לא חה לא יתיבב כתירוצים ול"ע:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ראשון וכו' בטיל ברוב ביין וכו' כשנפל חבית גדולה שנשברה ונפל: (ב) ד"ה ה"ג יין וכו' מאי לאו וכו' יהיב טעמא חמרא במיא מיתסר כל"ל והד"ל: (ג) ד"ה ה"ג לא וכו' לבטל טעמא דחמרא הס"ד: (ד) תוס' ד"ה יין וכו' וכן מגע עובד כוכבים דומיא במים דמיירי במים: (ה) ד"ה כי אתא וכו' שנפל לבור כולו אסור בהנאה וי"ל דנפל בפעם:

מוסף רש"י

וניעור. נתחזק על ידי מינו וניעור משנתו, שהיה בתחלה בטל אבל שאינו מינו, ודוגמתו בבכורות (כב.) טומאה שבטלה ומזלה וניעורה (עדובין ט).

עין משפט נר מצוה

קכו א מיי' פט"ז מהל' מאכלות אסורות הלכה כח ופט"ו הלכה ו ז [ופי"ח הלכה ח] סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סי' קלד סעיף ח:

קכז ב מיי' פט"ז שם הלכה ל טוש"ע שם סעי' ג:

קכח ג ד ה מיי' [שם] והל' מא טוש"ע שם וסעיף ח:

קכט ו מיי' שם הל' כח טוש"ע שם סעיף ח:

קל ז ח מיי' שם הלכה לא טוש"ע שם סעיף ד:

חזקיה אמר הגדילו באיסור אסור. פרש"י כגון היין של היתר היה בבור ואח"כ נפל עליו יין אסור דמגא מין את מינו ונעור ולא שנא כי נפלו מים תחלה לא שנא לבסוף דלא אמרינן רואין את ההיתר כאילו אינו והשאר מים רבין עליו ומבטלין אותו אלא היין מתחבר למינו ונעשה הכל יין אסור והשתא אין במים שיעור לבטלו הגדילו בהיתר כגון שהיין אסור היה בבור ונפל אסור קיתון של מים וכשנפל עליו היין של היתר כבר נתבטל יין אסור במים שהמים [1]רבין עליו בהיתר לבדו ונתבטל ומשנתבטל לגמרי שוב אינו מחבר ונעור ור' יוחנן הגדילו באיסור נמי מותר דלא אמר מגא מין את מינו ונעור והוא שנפלו מים תחלה כפרש"י. וקשיא דדוחק הוא תדא מה שהעמיד רש"י מלתיה דר' יוחנן כשנפלו מים תחלה דא"כ ה"ל לפרש וע"ק הא דפירש הגדילו בהיתר כגון שנפל יין של היתר לבסוף דהא ליתנא דקאמר יין אסור שנפל לבור משמע דאיכא יין של היתר בבור דהכי משמע ליתנא כמו ההוא דלעיל דקאמר המערה יין אסור מחבית לבור כו' לכן [א] נ"ל הגדילו המים באיסור כלומר בשעה שנפלו מים לבור היה כבר מעורב היין אסור יין של היתר אסור דלא אמר רואין ההיתר כאילו אינו כו' כיון שכבר נאסר הגדילו בהיתר כגון שנפל מים של היתר תחלה בבור ואח"כ יין של איסור הכל מותר כיון שנבטל דהיינו שלא היה כבר נאסר ור' יוחנן אמר הגדילו נמי באיסור בין שנפלו מים תחלה בין לבסוף מותר דאית ליה רואין: **שני** כוסות. תימה למה לי סלק את מינו אפילו מינו דיין של חולין יסייע לבטל הא ר' יוחנן ליתא ליה במינו במשהו אלא טבל ויין אסור [2]ותרומה נמי עולה בק"א אלמא דבטיל במינה וי"ל דהכא מיירי בדליכא ק"א ולכך אינו מבטל[3]: **חוץ** מטבל ויין אסור. וה"ק המים במשהו: **טבל** מאי **טעמא** דבהיתירו כך איסורו. מה היתירו במשהו כשמואל דאמר שמואל חטה אחת פוטרת את הכרי וכי דכל שהוא חשוב להתירו חשוב נמי לאסרו ותימה דהכא משמע דטעמא דטבל במשהו דבהתירו כך איסורו ובירושלמי קאמר[4] דטעמא משום דטבל יש לו מתירין וכל דבר שיש לו מתירין אפי' באלף לא בטיל כגון טבל ושביעית ומעשר והקדש כשהן במינן אבל שלא במינן בטולן בטעם והשתא תרי טעמי ל"ל וי"ל דלריבי תרוייהו דאי איכא אלא חד טעמא דיש לו מתירין הוי אמינא דוקא היכא דהבעלים בעיר דאז יש לו מתירין שהבעלים יכולים להפרישם אבל אי ליכא בעיר אע"ג דיכול לילך במקום שהבעלים שם מ"מ כיון שיש לו טורח והוצאה הוי כשאין לו מתירין כמו שפר"ת בפ' הזהב (ב"מ דף נג. ושם) דלא מיקרי יש לו מתירין אלא בלא טורח ויציאה הלכך אצטריך טעמא דהכא משום דבהתירו כך איסורו ואי ליכא אלא טעמא דהכא הוי אמינא דלא הוי במשהו אלא טבל גמור דהיתירו במשהו כדשמואל אבל מעשר דאשון הבטול לתרומת מעשר דהיתירו לא הוי במשהו דהא מעשר מן המעשר נעי אפרושי הוי אמינא דאיסורו לא הוי במשהו לכך אצטריך טעמא דירושלמי דיש לו מתירין:

אלו

אמר חזקיה הגדילו באיסור אסור הגדילו בהיתר מותר ורבי יוחנן אמר אפי' הגדילו באיסור מותר א"ל רבי ירמיה לרבי זירא לימא חזקיה ור' יוחנן בפלוגתא דר"א ורבנן קמיפלגי דתנן [5]שאור של חולין ושל תרומה שנפלו לתוך העיסה לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ ונצטרפו וחמצו ר"א אומר אחר אחרון אני בא וחכ"א בין שנפל איסור בתחלה ובין בסוף אינו אסור עד שיהא בו כדי להחמיץ ותסברא והאמר אביי לא שנו אלא שקדם וסילק את האיסור אבל לא קדם וסילק את האיסור אסור חזקיה דאמר כמאן אלא הכא ברואין קמיפלגי לחזקיה לית ליה רואין לרבי יוחנן אית ליה ומי אית ליה לרבי יוחנן רואין והא בעי מיניה ר' אסי מרבי יוחנן שני כוסות אחד של חולין ואחד של תרומה ומזגן ועירבן זה בזה מהו ולא פשט ליה מעיקרא לא פשט ליה לבסוף פשט ליה אתמר נמי א"ר אמי א"ר יוחנן ואמרי לה א"ר אסי א"ר יוחנן ב' כוסות אחד של חולין ואחד של תרומה ומזגן ועירבן זה בזה [6]רואין את ההיתר כאילו אינו והשאר מים רבין עליו ומבטלין אותו: זה הכלל מין במינו במשהו שלא במינו בנותן טעם: [7]רב ושמואל דאמרי תרוייהו כל איסורין שבתורה במינן במשהו שלא במינן בנותן טעם זה הכלל לאתויי מאי לאתויי כל איסורין שבתורה ר' יוחנן ור"ל דאמרי תרוייהו [8]כל איסורין שבתורה בין במינן בין שלא במינן בנותן טעם [9]חוץ מטבל ויין נסך במינן במשהו ושלא במינן בנותן טעם וזה הכלל לאתויי טבל תניא כוותיה דרב ושמואל תניא כוותיה דרבי יוחנן ור"ל תניא כוותיה דרב ושמואל כל איסורין שבתורה במינן במשהו שלא במינן בנותן טעם תניא כוותיה דר' יוחנן ור"ל כל איסורין שבתורה בין במינן בין שלא במינן בנותן טעם חוץ מטבל ויין נסך במינן במשהו שלא במינן בנותן טעם בשלמא יין נסך משום חומרא דעבודת כוכבים אלא טבל מ"ט כהיתירו כך איסורו [10]דאמר שמואל [11]חטה אחת פוטרת את הכרי [12](ותניא) נמי הכי [13]במה אמרו טבל אוסר בכל שהוא שלא במינו בנותן טעם:

מתני'

הגדילו. המים והיין באיסור שנפל יין נסך בסוף והגדילו אסור ולא אמרינן רואין את ההיתר כאילו אינו אלא יין נסך מתחבר למינו ואין המים רבין עליו וכ"ש אם נפלו מים בסוף כדאמרן לעיל[1]: **הגדילו בהיתר.** שנפל יין היתר בסוף כבר בטל יין נסך במים שהמים רבו עליו בהיתו לבדו ומשנתבטל לגמרי שוב אינו מחבר ונעור: **ור' יוחנן אומר אפי' הגדילו באיסור.** הואיל ומים נפלו תחלה לא אמרינן מגא מין את מינו: **א"ל ר' ירמיה לר' זירא כו'.** ר' ירמיה לא הוה קים ליה בטעמייהו וסבר דטעמיה דחזקיה משום דאמר אמרון אי כא כר"א הלכך נפל יין נסך בסוף אסור נפל כבר בסוף מותר ור' יוחנן כרבנן דאמר עד שיהא באיסור לבדו כדי לבטל את המים אבל היתר לא יצטרף עמו לבטל את המים ולאסור: **לא שנו.** לר"א דאם נפלה היתר בסוף מותר: **אלא שקדם וסילק את האיסור.** ולא נשלם השיעור אפילו ע"י צירוף: **אבל לא קדם וסילקו.** מצטרף היתר לאיסור להשלים את השיעור: **חזקיה דאמר כמאן.** לר"א קאמר אפי' הגדילו בהיתר אסור דהכא איכא למימר קדם וסילקו ואי כרבנן אפילו הגדילו באיסור מותר דהא אמרינן אפי' נפל איסור בסוף אינו אסור: **אלא.** גבי פלוגתא דשאור איכא למימר חזקיה ור' יוחנן תרוייהו לר"א לר"א אי כרבנן דטעמא דהכא ודהתם לא דמי דשאור ה"ט דלא בטיל משום דמתקן לכולה עיסה ואיסוריה לא במשהו ור"א ורבנן בזה וזה גורם פליגי דיין נסך במינו איסורו במשהו ושלא במינו בנותן טעם ופלוגתא דחזקיה ור' יוחנן מינו ושאינו מינו: **וברואין קמיפלגי חזקיה.** סבר לא אמרינן רואין את מינו כאילו אינו ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו אלא כיון דיין כשר קודם ליין נסך ויין כשר הוה רבה על המים כי נפל יין נסך מגא מין את מינו ונעור אבל כי נפל נסך בריש בטל ליה הדר נפל כשר שרי דמשבטל יין נסך לא אמרינן חוזר ונעור: **ור' יוחנן.** סבר כיון דנפל נסך למינו ושאינו מינו רואין את מינו כאילו אינו ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו: **ומזגן.** במים לפי כח היין ויש במים שנשאיהם כדי לבטל את התרומה ברוב: **מהו.** מי אמרינן רואין של חולין כאילו אינו והמים רבים על התרומה או דלמא מגא מין את מינו ונעור ורבה היין על המים:

זה הכלל. דמתני' דמשום יין נסך לא איצטריך דהא תנא ליה יין במינו במשהו ויין במים בנותן טעם אלא לאתויי שאר איסורין אתא. כל נותן טעם במינו בששים משערינן כדאמרינן בשמיטת חולין (דף לח.): **חוץ מטבל ויין נסך.** לקמן מפרש טעמא: **חטה אחת פוטרת הכרי.** מתרומה דהא לא אתפרש שיעורא דידה אלא לאשתי דגנך כתיב[2] ואפי' כל דהו ורבנן הוא דאמרי[3] עין יפה אחד מארבעים עין רעה אחד מששים ביטוית אחד מחמשים: **במה אמרו עבל איסורו במשהו במינו.** אמרו אבל אלא במינו בנותן טעם משום דבמינו איכא למימר כהיתירו כך איסורו אבל בשאלא במינו ליכא למימר הכי אלמא טעמא משום הכי הוא:

מתני'

עין משפט נר מצוה

א) ומיי' פט"ו מהל' תרומות הל' יז):
קלא ב) מיי' פט"ו מהל' מאכלות אסורות הלכה ו סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סי' לח סעיף ח:
קלב ג) מיי' שם סמג שם טוש"ע י"ד סי' קלד סעיף ח וסעיף ט):
קלג ד) מיי' פ"ג מהל' תרומות הלכה ח:

א) נעיל מע. עלבה פ"ב מי"ח פסחים כו: תמורה יב., ב) פסחים כט:, ג) [שבת יח: קידושין נח:] חולין קלו:, ד) [נ"ל ותמן], ה) [אלה פ"ג מ"ו], ו) [ע"ח], ז) [דברים יח], ח) [תרומות פ"ד מ"ג], ט) רבין עליו בהיתר לבדו ונתבטל כל"ל. רש"ל, י) [עי' תוס' מנחות כב: ד"ה ור' יהודה סבר ותוס' זבחים עג. ד"ה ר"ש], כ) [וכן בגמ' דידן נדרים נח.].

גליון הש"ס

תוס' ד"ה שני וכו' ותרומה נמי עולה בק"א. עיין זבחים דף עג ע"ח תוס' ד"ה רי"ח:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה חזקיה. לכך נ"ל הגדילו כו'. נ"ב אבל בירושלמי כאן וכפ"ב דערלה מפורש כפרש"י נפל איסור בסוף אסור היתר בסוף מותר אבל כר' יוחנן אמר אם דל"ל מים תחלה בבכל ענין מותר. ואיני יודע מי דחקו לרש"י לומר דוקא תחלה:

מוסף רש"י

שאור של חולין. ושאור אחר של תרומה, שנפלו לתוך העיסה. של חולין (לעיל מט.) כדי לחמץ. עיסה זו (שם). אחר אחרון אני בא. אותו שנפל אחרון, אם של חולין נפל אחרון בטל את הראשון ומותר לזרים ואם של תרומה נפל אחרון אסור לזרים (שם) שהוא גורם את המיעוט שבפרש"י נפל איסור בסוף אסור (תמורה יב.). לא שנו. דאמר ר"א אם אחרון חולין שמומר, אלא שקדם וסילק את האיסור. קודם נפילתו של זה, שבשנפל זה ליכא למימר היתר מצטרף לאיסור להיות שיעור ליאסר, ואע"פ שכבר נתן כח איסור בעיסה ולא היתה ממומצת על ידי אחר אם לא בשביל ראשון ואפ"ה כיון דלא הוה בו מעולם שיעור חימוץ ליכא למימר זה וזה גורם ובטל שני את הראשון (לעיל מט.) אי: שקדם וסילק את האיסור מכיון שנפל בו היתר מיד, דהואיל וסילקו ועדיין לא המתין בטל והלך לו, ואע"ג דהוציל בו קצת שיכול זה האחרון לגמור חימוץ על ידו, אעפ"כ כבר בטל לו ושוב אין מחר ונעור בו (פסחים כז.). אבל לא קדם וסילק. ונגמר על ידי שניהם ואינו יכול לבטל, אסור (שם). חטה אחת פוטרת את הכרי. דאשתי דגנך, ולא יהיא ביה קבא שיעור (חולין קלו.).

מתני' אלו אסורין ואוסרין בכל שהו. כל מקום שנתערבו שם אפי' אחד באלף לא בטיל ואוסרין את כולן: **יין נסך.** חבית באלף חביות: **ועבודת כוכבים.** לורה שעבדוה ונתערבה באלף לורות שאין עבודת כוכבים: **ועורות לבובין.** דהוו נמי איסורי הנאה דלאמרן בגין מעמידין (לעיל כט:): **וליפורי מצורע וחולין שנשחטו בעזרה.** איסורי הנאה הן ובמס' קדושין (דף מז.) מפרש להו: **ושער נזיר.** דאיסורי הנאה הוא לכתיב (במדבר ו) ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים: **ופטר חמור.** דאסור בהנאה כל זמן שלא נפדה: [**ובשר בחלב**]. חתיכת בשר שנתבשלה בחלב ונאסרה בטוען טעם וחזרה ונתערבה באלף חתיכות אוסרת כולן בהנאה והאי תנא סבר בשר בחלב איסור הנאה דפלוגתא היא בכל הבשר בשחיטת חולין (דף קטז.). ויש שלמידים ממשנתנו דבשר בחלב במשהו וסברין דהאי בכל שהו דקתני כגון טיפת חלב שנפלה לקדירה או חתיכת בשר קטנה שנפלה לקדירה ואפילו אין בה נ"ט וטעות הוא בידם דהא מפרשינן בגמרא דתנא דבר שבמנין קתני כגון חתיכה בחתיכות משום דדרכן לימנות חשיב ולא בטיל ואי בבשר שנתערב טעמו בחלב קמיירי או בטיפת חלב שנפל לקדירת [בשר] מי הוי דבר שבמנין ועוד הא אוקימנא[ט] כל איסורין שבתורה שלא במינו בנ"ט ואפי' לרב ושמואל דאמרי[י] במשהו בשלא במינו מודו ובכולה שחיטת חולין[כ] אמרינן בשר בחלב בנ"ט (א): שער נזיר דבר הנמכר במנין הוא כמה גיזות בשלע ועושין מהן שקין: **גמ' אי דבר שבמנין קחשיב.** משום דדרכו לימנות לא בטיל ואפי' לאו איסור הנאה נמשוב נמי חתיכות גבילה: **הרבי איש ליה דבר שבמנין ואיסורי הנאה.** דאיכא תרתי לחשיבותא דחשיב איסור דידהו הוא דלא בטיל אבל חמץ פרוסה בפסח הואיל ואין דרכו למנות בטיל ומשליך אחד מהן לנהר והשאר נותן לכלבו וחתיכת גבילה אע"ג דדבר שבמנין הוא כיון דלאו איסור הנאה הוא בטלה ברובא וחדא שדי לכלביס ואיכא שרו באכילה: **מנוזי פרך.** מקום וכן רימוני בדן אם של ערלה או של כלאי הכרם הן ונתערבו באלף כולן ילקון: **הא תנא ליה התם.** בסדר זרעים ומייתי לה בגבילה שנולדה (ביצה ג:) וביבמות בהערל (דף פא:): **וליתני ככרות של בעה"ב לענין חמץ בפסח.** דדבר שבמנין הוא ואיסורי הנאה: **חביות בחביות.** דשקיל חדא[ל] ושדי בנהרא ואיכא נשתרו בהנאה אבל יין שנתערב ביין כולו אסור בהנאה: **הלכה למעשה.** להורות על המעשה: **יין נסך.** ממש חבית בחבית מותר בהנאה חוץ מדמי אותה חבית אבל יין ביין כולו אסור בהנאה: **סתם יינן אפי' יין ביין מותר.** בהנאה חוץ מדמי אותו יין וכן הלכה:

מתני'

מתני' [מ]אלו אסורין [נ]ואוסרין בכל שהו [א]יין נסך [ב]ועבודת כוכבים [ג]ועורות לבובין [ד]ושור הנסקל [ה]ועגלה ערופה [ו]וציפורי מצורע ושער נזיר [ז]ופטר חמור [ח]ובשר בחלב [א] ושעיר המשתלח וחולין שנשחטו בעזרה הרי אלו אסורין ואוסרין בכל שהוא: **גמ'** תנא מאי קחשיב אי דבר שבמנין קחשיב ליתני נמי חתיכות גבילה אי איסורי הנאה קא חשיב ליתני נמי חמץ בפסח א"ר חייא בר אבא ואיתימא ר' יצחק נפחא האי תנא תרתי אית ליה דבר שבמנין ואיסורי הנאה וליתני אגוזי פרך ורימוני בדן דדבר שבמנין ואיסורי הנאה הוא הא תנא ליה התם [ט]הראוי לערלה ערלה הראוי לכלאי הכרם כלאי הכרם וליתני ככרות של בעה"ב לענין חמץ בפסח [י]מאן שמעת דא"ל ר"ע הא תנא ליה התם ר"ע מוסיף אף ככרות של בעה"ב: הרי אלו: למעוטי מאי למעוטי דבר שבמנין ולאו איסורי הנאה א"נ למעוטי איסורי הנאה ולא דבר שבמנין: **מתני'** [כ]יין נסך שנפל לבור כולו אסור בהנאה רשב"ג אומר [ל]ימכר כולו לעובד כוכבים חוץ מדמי יי"נ שבו: **גמ'** [מ]אמר רב הלכה כרשב"ג חבית בחביות אבל לא יין ביין ושמואל אמר אפי' יין ביין וכן אמר רבב"ח א"ר יוחנן אפי' יין ביין וכן א"ר שמואל בר נתן א"ר חנינא אפי' יין ביין וכן א"ר נחמן אמר רבה בר אבוה אפי' יין ביין א"ר נחמן [נ]הלכה למעשה יי"ג יין ביין אסור בחבית בחבית מותר סתם יין אפי' יין ביין מותר:

מתני'

אלו אסורין ואוסרין בכל שהו יי"נ. פ"ה מייתי בחבית יין נסך שנתערב באלף חביות דלאמרינן לקמן בגמ' דדבר שבמנין קחשיב ועבודת כוכבים לורה שנתערבה באלף לורות ובשר בחלב חתיכת בשר שנתבשלה בחלב ונאסרה בנ"ט וחזרה ונתערבה באלף חתיכות דהיתר לוקמת כולם והאי תנא סבר דבשר בחלב אסור בהנאה כדמוכח בגמ' דהאי תנא אינו קחשיב רק דאיכא תרתי איסורי הנאה ודבר שבמנין ופלוגתא היא בפ' כל הבשר (חולין דף קטז.) אי אסור בהנאה אי לא דבותיו של רש"י רוצין לפסוק מתוך משנתנו דהכא דבשר בחלב נאסר במשהו ומפרשים דאסורין בכל שהוא דקתני מתני' היינו טיפת חלב שנפלה על חתיכת בשר גדולה אע"ג דליכא טעמא אי נמי חתיכת בשר קטנה שנפלה בקדירה מלאה חלב אע"ג דלא יהיב טעמא וטעות הוא בידם דהא מפרש בגמ' דלא מייתי מתני' אלא בדבר שבמנין כגון חתיכה בחתיכות ומשום דהוי דרכן להימנות לא בטיל ואי בטיפת חלב מייתי לו בחתיכת בשר קטנה הא לא הוי דבר שבמנין ועוד הא מקשין (לעיל דף עג:) כל איסורין שבתורה בנ"ט ואפילו רב ושמואל דאמרי מין במינו במשהו בשלא במינו מודו ועוד דבכולה שמעתא בטיפת חלב דכל הבשר מייתי בהדיא דבשר בחלב בנ"ט: **הא** תנא ליה התם הראוי לערלה ערלה בו'. וא"ת לעיל נמי דפריך וליתני חתיכת גבילה היה לו לתרץ משום דהא תנא ליה במס' חולין פ' גיד הנשה (דף נו:) דתנן חתיכה של נבלה שנתערבה באלף כולן אסורות וי"ל דודאי גבי חתיכת גבילה ליכא לשנויי הכי דלע"ג דתנא ליה התם בחולין מ"מ הדר איצטריך למתנייה הכא מ[ס] (מדקתני) בשר בחלב [ע]וליכא למימר דבא לאשמועינן דבמשהו זה אינו דע"כ מייתי בחתיכה משובה הראויה להתבכל דאי בחתיכה כל דהו פשיטא דבטלה וליכא למימר משום דהוי איסור הנאה לא בטלה אע"ג שאין בה חשיבות שהרי ערלה (וכלאים) וכלאי הכרם איסורי הנאה מינהו ואפ"ה אמרינן יעלו באחד ומאתים אלא ודאי מייתי בחתיכה משובה כי ההיא דחולין אלמא הדר תני ליה אע"ג דבבר תנא ליה התם ולכך הוה פריך וליתני חתיכה של גבילה וא"ת ויי"נ דקתני לה במתני' על כרחך מייתי בחביות סתומות כיון דתרתי אית ליה וא"כ אמאי תנייה הכא הא כבר תנא ליה התם במס' ערלה (פ"ג מ"ז) דקתני וחביות סתומות וצ"ל דאיצטריך לאשמועינן חומרא אפי' בסתם יינם אע"פ שהוא מדבריהם ועוד איכא למימר דיי"ג הכא במכילתין עיקר הוא למתנייה לכך תנייה אע"פ ששנה כבר במקומות אחרים כה"ג אבל אחר דברים שאינו שונה אותן כאן כי אם לגבי גררא דיין נסך שם אמי אומר שלא חש לשנות אותם השנויים במקום אחר: **למעוטי** דבר שבמנין ואין איסורי הנאה. לכאורה משמע לאמא למעוטי דלא הוי במשהו וא"כ פליגא הך דהכא להא דפ' גיד הנשה (חולין דף ק. ושם) דקתני התם דחתיכת גבילה אינה בטלה משום דהוי דבר שבמנין אע"ג דלא הוי איסורי הנאה וקשיא דא"כ ה"ל לתלמודא לאתויי מתני' דהתם ולמפרכה מינה אההיא דהכא לכך נראה לי למעוטי דקאמר הכא היינו דלא חשיב הכא דבר שבמנין ולא איסורי הנאה שלא ירד לשנות רק היכא דאיכא תרתי והכ"ג איכא פ"ק דב"ק (דף ה.) למעוטי מקור ומפגל דהוי נמי פי' שלא ירד לשנותם אע"ג דמחייב עלייהו. (ועיין תוס' חולין דף ק. שלאי ד"ה שאין): **אי** נמי למעוטי איסורי הנאה בו'. הכא הוי ודאי למעוטי איסורי הנאה דלא הוי במשהו אלא בטל כיון דלא הוי דבר שבמנין [פ]כדפירש לקמן וקשה השתא לא הוי למעוטי דסיפא דומיא דלמעוטי דרישא דרישא היינו שלא ירד לשנות דבר שבמנין ולאו איסורי הנאה אבל מ"מ אמת הוא דהוי במשהו וסיפא אמר דאתא למעוטי דלא הוי במשהו כלל כדפרישית ושמא יש לישב למעוטי דסיפא נמי דהיינו שלא ירד לשנותו אבל מ"מ אמת הוא דאיכא איסורא דהוי במשהו כגון חמץ בפסח שאסור בהנאה והוי במשהו אפי' בלא חשיבות דבר שבמנין דהא אפי' תערובת דחמץ בעלמא הוי במשהו והשתא ניחא דלמעוטי דרישא ודסיפא ממעט הנך ג' דברים שהקשה התלמוד מהם חתיכת גבילה וחמץ בפסח מיהו הא לא מתוקמא אלא לרב דאמר (בפסחים כט:) חמץ במשהו: **אמר** רב הלכה כרשב"ג בחבית דאמר ימכר כולו לעובד כוכבים בו'. וא"ת וכי פליג רשב"ג אסתם מתני' דקתני יין נסך במשהו ואוקמינן בחבית בין החביות וקאמר במשהו וי"ל דרשב"ג מוקי לה לענין שלא יכול למכור כל אחד ואחד לבדו לפי שאינו בטל למיהוי היין נסך היתר ע"י ביטול אבל כל התערובת (כאחד) ודאי יוכל למכור חוץ מדמי חבית שבו:

הגה

מסורת הש"ס

(מ) תמורה כח. זבחים עח.; (נ) [ועי' תוס' זבחים עב. ד"ה אלא וכו' שהקשו דליתאי נמי הכא עוד כמה דבר"י], (ג) ערלה פ"ג מ"ז [ביצה ג: יבמות פח: זבחים עב:], (ד) [בי' הר"ן מלן שמעת ליה דאמר ממן בפסח אסור בהנאה רבי עקיבא הא תנא ליה וכו'], (ה) בכורות לו., (ו) [לעיל עח:], (ז) [סס], (ח) ברכות כד. וש"נ, (ט) [לעיל עג:], (י) [סס], (כ) [כגון חולין קח.], (ל) [דמי חדא. רש"ס], (מ) [נ"ל דקתמני], (נ) [וע"ע תוס' חולין ק. ד"ה שאני תחיכה], (ס) [כדפי' וקשה כנ"ל. רש"ל].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ובשר בחלב וכו' בחלב בנותן טעם הס"ד וכאן נ"ל הפיסקא גמרא ואח"כ נ"ל ד"ה אי דבר שבמנין ואח"כ ד"ה שער נזיר דבר הנמכר ואח"כ ד"ה תרתי:

הגהות הגר"א

[א] בפשנה ושעיר המשתלח. נמתק. (וכן בירושלמי וריש"ף ורא"ש ליתא ועי' תוס' זבחים עב א' ד"ה אלא. ומיהו הוא מלי למתני לישבי שה"מ למ"ד כו'):

מוסף רש"י

ועורות לבובין. שקורעין בגגד הלב, דרכן לעשות כן לענבות כוכבים ומוציאין את הלב דרך הנקב ומיתסר משום זבחי מתים (לעיל כט:) שנוקבין בגגד הלב קרע עגול והכן אותו נקב הוציאו האימורין והקטירום לענבות כוכבים ותקרובת עבודת כוכבים אסור בהנאה (תמורה בח:). ושיער נזיר. אסור בהנאה דבעי גילוח תחת הדוד (שם). ובשר בחלב. חתיכת בשר שנתבשלה בחלב ושוב נתערבה באלף חתיכות, כולן אסורים, ואליבא דמ"ד בשר בחלב אסור בהנאה, בשחיטת חולין (קיד:) בפרק כל הבשר (שם). הראוי לערלה ערלה. אותן שהן מין אילן וערלה נוהגת בהן מקדשין את ערוביהן משום ערלה, והרמוי לכלאי הכרם, כגון חלפי תרדין וקולמי כרוב וכקרות, שאינן מין אילן, מקדשין ערוביהן באיסור כלאי הכרם (ביצה ג: וכעי"ז יבמות פא:).

א [מי' פט"ז מהל' מאכלות אסורות הלכה כח טוש"ע ופט"ז הלכה כח טוש"ע י"ד סי' קלד סעיף ח]:

קלד ב מי' פ"ז מהל' עבודת כוכבים הלכ' ט סמג לאוין מה טוש"ע י"ד סי' קמ סעיף ח:

קלה ג מי' שם טוש"ע שם:

קלו ד ה ו ז מי' פט"ז מהלכות מאכלות אסורות הל' ז סמג לאוין קמא:

קלז ח מי' שם הל' ו:

קלח ט מי' שם הל' כט סמג שם טוש"ע י"ד סי' קלד סעיף ב: